

***ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ***

***ΣΥΝΕΔΡΙΟ:
«ΕΛΛΑΔΑ-ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ»***

26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2010

Κος ΖΕΠΟΣ:

Θα ήθελα πρώτα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου για την ευγενή πρόσκληση του Κέντρου Ερευνών Προοδευτικής Πολιτικής, και την ευκαιρία που μου δόθηκε να μετάσχω σε αυτόν τον πολύ ενδιαφέροντα διάλογο.

Εξ επαγγέλματος, από νοοτροπία και από ψυχοσύνθεση είμαι οπαδός του διαλόγου και της συζήτησης. Θα προσπαθήσω να συνεισφέρω σε έναν διάλογο, ο οποίος χαρακτηρίστηκε, αν κρίνουμε από την παρέμβαση του προηγούμενου Τούρκου ομιλητή, από μία καλή διάθεση, μίαν θετική προδιάθεση στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα του σε σχέση με την Ελλάδα και με την Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα.

Θέλω να τονίσω το γεγονός ότι η Ελλάδα και η Τουρκία διέρχονται μια περίοδο σοβαρών δοκιμασιών, διαφορετικής μορφής σε καθεμιά από αυτές, αλλά που τις χαρακτηρίζει ένα κοινό γνώρισμα, -αυτό της μεταβατικότητας.

Μπορούμε να υποθέσουμε και να ελπίσουμε ότι αποτελούν οι αντίστοιχες κρίσεις στις δύο χώρες τον προάγγελο μιας ανάκαμψης. Στη μεν Ελλάδα, στον σκληρά δοκιμαζόμενο τομέα της οικονομίας και της διάθρωσης της λειτουργίας του κράτους, στην Τουρκία στον τομέα της πολιτικής διακυβέρνησης που επηρεάζεται σε ανεπίτρεπτο βαθμό από τον ρόλο του στρατού και άλλων αντιδραστικών δυνάμεων.

Εδώ θα ήθελα να τονίσω κάτι που προκύπτει και από την παρέμβαση του αξιότιμου συναδέλφου, του Πρέσβη κου. Tuysan, αλλά και των προηγούμενων ομιλητών. Να δώσω έμφαση στο ότι οι διμερείς σχέσεις Ελλάδος-Τουρκίας σε πολύ μεγάλο βαθμό, αν όχι σε καθολική έκταση, επηρεάζονται από τις συνολικές σχέσεις Τουρκίας και Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεν έχουμε παρά να διαβάσουμε την «Έκθεση Προόδου-2009» που εξέδωσε τον περασμένο Δεκέμβριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόοδο της Τουρκίας στην ενταξιακή της πορεία, για να αντιληφθούμε ότι όλα τα προβλήματα τα οποία απαριθμούνται εκεί είναι προβλήματα τα οποία ενδιαφέρουν την Ελλάδα, τα πιο πολλά με άμεσο τρόπο.

Το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, φερ' ειπείν, δεν είναι ένα θεωρητικό, ακαδημαϊκό πρόβλημα, το οποίο κοιτάμε από μακριά. Έχει προεκτάσεις στα μειονοτικά προβλήματα. Το θέμα της εδαφικής κυριαρχίας και το θέμα του ελέγχου της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο είναι πρόβλημα που και αυτό αγγίζει σοβαρούς τομείς πολιτικού και οικονομικού ενδιαφέροντος.

Με τις αποφάσεις της συνόδου κορυφής στο Ελσίνκι το 1999 τα διμερή προβλήματα εντάχθηκαν σε μια συγκεκριμένη διαδικασία, την οποία όφειλε και η Τουρκία να ακολουθήσει για την επίλυση μιας σειράς προβλημάτων. Οι αποφάσεις του 1999 δεν αποτέλεσαν ένα αυτόνομο γεγονός. Αντανακλούν συνολικά τη φιλοσοφία που διέπει τη πολιτική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό εκδηλώνεται μέσα από τις εξαιρετικά αναλυτικές και λεπτομερείς εκθέσεις που συντάσσει η Επιτροπή για όλα τα υποψήφια κράτη, όπως είναι και η Τουρκία.

Στις εκθέσεις αυτές αντανακλάται όλο το φάσμα των ενδιαφερόντων και των συμφερόντων της Ελλάδας απέναντι στη γειτονική και υποψήφια προς ένταξη χώρα, έναντι της οποίας βεβαίως ορισμένα ζητήματα έχουν μια αυτονόητη προτεραιότητα.

Θέλω να τονίσω ότι στις εκθέσεις αυτές γίνεται μια πολύ αυστηρή επισήμανση, σύμφωνα με τα πολιτικά κριτήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της απαράδεκτης επίδρασης του στρατού στην πολιτική διακυβέρνηση της Τουρκίας. Και ότι η κυβέρνηση της Άγκυρας, παρά τις καλές προθέσεις της και τις προσπάθειες που κατέβαλε, δεν έχει προχωρήσει καθόλου στην προώθηση των

συνταγματικών μεταρρυθμίσεων που είναι απαραίτητες για να φέρουν την Τουρκία εγγύτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όλα αυτά τα ζητήματα, μαζί με τα ζητήματα των μειονοτήτων, μας αγγίζουν άμεσα και αποτελούν ένα εγγενές στοιχείο των λεγόμενων διμερών σχέσεων.

Ένα πρώτο συμπέρασμα στο οποίο θα καταλήγαμε είναι ότι η απόλυτη διάκριση, σύμφωνα με τους κανόνες της κλασικής διπλωματίας, μεταξύ πολυμερών σχέσεων και ο διμερών σχέσεων δεν ανταποκρίνεται στην σημερινή πραγματικότητα.

Εν πάσει περιπτώσει, για να γυρίσουμε στα επίκαιρα ζητήματα, θέλω να υπογραμμίσω ότι ναι μεν η Ελλάδα διέρχεται μια εξαιρετικά σοβαρή κρίση οικονομικού χαρακτήρα, αυτή η κρίση χρονικά είναι πρόσφατη, ελπίζω ότι θα είναι μικρής διάρκειας, ενώ το πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει η κυβέρνηση της Τουρκίας έχει μίαν άλλη διάσταση, μίαν άλλη χρονική διάρκεια, ενός μακρύτερου παρελθόντος.

Ενώ ποιοτικά διαφέρουν τα συμπτώματα κρίσης στις δύο χώρες, ενώ διαφέρουν οι αντίστοιχες παθογενείς καταστάσεις, όμως μας επιτρέπεται σήμερα να υποστηρίξουμε ότι δημιουργούν τις προϋποθέσεις νέων προσεγγίσεων, μπορούν να αποτελέσουν το έναυσμα μιας ανανεωμένης προσπάθειας απαλλαγής από αναστολές και στερεότυπα που υπονόμειαν την εξέλιξη των σχέσεων μας κατά το παρελθόν. Μπορούν να δώσουν μια νέα έμφαση στις αναγκαίες προτεραιότητες για την υπερπήδηση των χρόνιων προβλημάτων. Αναζητώ όπως όλοι μας, υποθέτω, μίαν αισιόδοξη διάσταση πέραν από τα πρόσφατα αρνητικά μηνύματα.

Πρόκειται για τα μηνύματα που εκπέμπονται από τις Βρυξέλλες με τις περιοδικές εκθέσεις που αφορούν στην Τουρκία, τα οποία είναι αυστηρότατα, όπως μαρτυρεί η τελευταία Έκθεση της Commission.

Μπορεί τα συμπεράσματα και οι πολιτικές εισηγήσεις της Επιτροπής να εκφέρονται με κάποια μετριοπάθεια ή επιείκεια, αλλά τα γεγονότα γυμνά, όπως καταγράφονται, είναι πολύ αρνητικά. Διαπιστώνεται ότι η Τουρκία επιχειρεί να απαλλαγεί από την κατάσταση που κληρονόμησε μετά την υιθέτηση του τελευταίου συντάγματος του 1982, μετά τα όσα συνέβησαν τη δεκαετία του '80. Ως εκ τούτου επιτακτική είναι η ανάγκη εισαγωγής συνταγματικών μεταρρυθμίσεων που θα ωθήσουν προς τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος. Πρόκειται για ζήτημα βασικού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος από το οποίο εξαρτάται και η εξέλιξη των διμερών σχέσεων.

Θα ήθελα όμως επίσης να σημειώσω όσον αφορά τα μειονοτικά προβλήματα ορισμένες θετικές ενδείξεις, οι οποίες έχουν αναφανεί πρόσφατα. Ο πρωθυπουργός της Τουρκίας κ. Ερντογάν, με την ευκαιρία της επίσκεψης στην Άγκυρα του πρώην πρωθυπουργού κ. Καραμανλή, στις αρχές του 2008,

μιλώντας σε μια συνέντευξη Τύπου είπε κάτι εξαιρετικά σημαντικό, όσο κι αν ήταν αυτονόητο και επί χρόνια επαναλαμβανόταν από ελληνικής πλευράς. Λόγου γενομένου περί του Πατριαρχείου, είπε τα εξής, που είναι καταγεγραμμένα. Είπε ότι στην πραγματικότητα, το θέμα της οικουμενικότητας του Πατριαρχείου είναι ζήτημα που αφορά τον χριστιανικό ορθόδοξο κόσμο. Συνεπώς, μπορούμε να συμπεράνομε, δεν θα πρέπει να προβληματίζει τις Τουρκικές αρχές. Είπε μια αλήθεια ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας, αυτονόητη, απλή, εύληπτη. Αλλά ήταν η πρώτη φορά που από τα πιο επίσημα τουρκικά χείλη ακούστηκε αυτή η απλή και σαφής αλήθεια. Το Πατριαρχείο αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και ένα από αυτά οφείλεται στις αρνητικές αντιδράσεις των Τουρκικών αρχών στην διακήρυξη της Οικουμενικότητάς του, όρου ο οποίος έχει καθαρά θρησκευτικό, πνευματικό χαρακτήρα.

Προσέθεσε όμως κάτι άλλο ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας τότε, σε αυτή την ιστορική θα έλεγα συνέντευξη. Ότι λαμβάνει υπόψη και το θέμα των εκλογών του Πατριάρχη. Αναφέρθηκε σε ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα, που αφορά στη διαδικασία εκλογής του Πατριαρχείου και των μελών της Πατριαρχικής Συνόδου, η οποία υπόκειται στον έλεγχο και σε περιοριστικούς κανόνες περί της τουρκικής ιθαγένειας. Κάτι ανάλογο δεν συμβαίνει στις περιπτώσεις άλλων ορθόδοξων Πατριαρχείων και ορθόδοξων εκκλησιών σε άλλες χώρες. Για παράδειγμα, στην Αλβανία, ο ορθόδοξος Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας που έχει Ελληνική ιθαγένεια όταν εκλέγεται, έχει την υποχρέωση όταν αναλάβει τα καθήκοντά του, όπως και συνέβη, να λάβει και την αλβανική ιθαγένεια. Ο ηγούμενος της Μονής του Σινά στην Αίγυπτο εκλέγεται σύμφωνα με τους κανόνες της Ιεράς Μονής, όντας Έλληνας υπήκοος. Όμως όταν εκλεγεί σε αυτό το αξίωμα, υποχρεούται να λάβει, όπως και έχει λάβει, την αιγυπτιακή υπηκοότητα. Πρόκειται για ρυθμίσεις ρεαλιστικές και ευέλικτες που λαμβάνουν υπόψη τον οφειλόμενο σεβασμό στην ελευθερία της λατρείας, στις παραδόσεις και στις ιστορικές ιδιαιτερότητες των εκκλησιών και στην έννομη τάξη των ενδιαφερομένων χωρών. Είναι λογικό να αναμένει κανείς ανάλογες ρυθμίσεις και στην περίπτωση του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης.

Επίσης, σημειώνω ότι ο Πρωθυπουργός κ. Ερντογάν αναφέρθηκε στο πρόβλημα της διακοπής της λειτουργίας της Σχολής της Χάγης το 1972, ανέφερε και τη χρονολογία, και έχουμε και άλλες θετικές ενδείξεις για το ενδιαφέρον του προς επίλυση του ζητήματος αυτού, μετά μιαν ιστορική συνάντηση που είχε στην Πρίγκηπο, πέρσι τον Αύγουστο, με τον Οικουμενικό Πατριάρχη.

Πριν προχωρήσω σε άλλα θέματα, θα πω δυο λέξεις πολύ σύντομες για το καθεστώς, το οποίο διέπει τους Έλληνες πολίτες ή Έλληνες κατοίκους της Κωνσταντινούπολης, Ίμβρου και Τενέδου σε ό,τι αφορά την άσκηση εμπράγματων δικαιωμάτων σε ακίνητες περιουσίες.

Γνωρίζετε πολύ καλά ότι έχουν γίνει πολλές προσφυγές στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την κατοχύρωση εμπραγμάτων δικαιωμάτων Ελλήνων για περιουσιακά στοιχεία στην Τουρκία. Είδα στην εφημερίδα χθες ότι δικαιώθηκαν δύο Ελληνίδες υπήκοοι. Έχουν ιστορικό όνομα, η κυρία Αγνίδη, νομίζω κόρη ενός άλλοτε πρέσβη της Ελλάδος στην Αγγλία.

Υπάρχει εδώ μια προϊστορία δυσάρεστη στις διμερείς μας σχέσεις, εξ αιτίας του αρχικά απόρρητου, τελικά όμως γνωστού διατάγματος του 1964, με το οποίο η κυβέρνηση της Τουρκίας αφαίρεσε το δικαίωμα σε Έλληνες να διαχειρίζονται ελευθέρως τα περιουσιακά τους στοιχεία σε ακίνητα στην Τουρκία.

Δεν μπαίνω σε λεπτομέρειες, ήταν μια απαγόρευση η οποία βάρυνε πολύ στις σχέσεις μας, δημιούργησε προβλήματα. Και όταν το 1986 θέσαμε το ζήτημα υπόψη όχι μόνο της Τουρκίας, αλλά και των εταίρων μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, δόθηκε η ευκαιρία να διευκρινισθούν ορισμένες πτυχές, σχετικά. Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι θα ήθελαν να συμπήξουν στην Τουρκία, στην Κωνσταντινούπολη, μια εταιρεία εισαγωγών-εξαγωγών Τουρκίας-Ευρώπης, τρεις βασικοί μέτοχοι, ένας Ολλανδός, ένας Τούρκος κι ένας Έλληνας, Ρωμιός, κάτοικος της Πόλης. Και ας υποθέσουμε ότι ο Ολλανδός συνεταιίρος είχε τη πρόθεση να συνεισφέρει κεφάλαιο σε χρήμα, ο Τούρκος συνεταιίρος να συνεισφέρει τη γνώση της επιτόπιας αγοράς και ο Έλληνας να διαθέσει μια ακίνητη περιουσία χάριν της εταιρείας, -το τονίζω αυτό, που θα εξυπηρετεί τουρκικά οικονομικά και εμπορικά συμφέροντα-, ως εγγύηση για τη εγγραφή υποθήκης έναντι δανείων από Τουρκικές τράπεζες. Αυτό δεν θα ήταν δυνατόν, διότι ο Έλληνας δεν έχει τη νομική ικανότητα να ασκήσει εμπράγματα δικαιώματα στο ακίνητο του.

Το υποθετικό παράδειγμα αυτό περιγράφει ανάγλυφα τις αρνητικές επιπτώσεις των τουρκικών μέτρων, που εμπόδισαν τους Έλληνες που κατοικούν ή κατάγονται από την Τουρκία να επανασυνδέσουν πιο παραγωγικά τις σχέσεις τους με την Τουρκία.

Επαναλαμβάνω ότι η κύρια αντίληψη της δικής μου ανάλυσης σε σχέση με τις επιπτώσεις των παθογενών καταστάσεων που περιέγραψα μπορούν να διορθωθούν και να αποτελέσουν έναυσμα νέων πρωτοβουλιών για την επίλυση των προβλημάτων που χωρίζουν τις δύο χώρες. Μία τέτοιου είδους πρωτοβουλία θα μπορούσε να λάβει υπόψη παραδείγματα από

πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί και από τη λεγόμενη «κοινωνία πολιτών».

Θέλω να αναφερθώ στα προβλήματα του Αιγαίου, τα οποία απασχόλησαν μια ομάδα Ελλήνων και Τούρκων, μια άτυπη ομάδα υπό την ονομασία «Ελληνοτουρκικό φόρουμ», το οποίο πριν από δέκα χρόνια ακριβώς επέτυχε να συντάξει ένα κοινό κείμενο διαδικασίας για την προσέγγιση και επίλυση των προβλημάτων που χωρίζουν τις δύο χώρες στο Αιγαίο, με επίκεντρο βεβαίως την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας.

Επρόκειτο για μια ομάδα πληροφορημένων ανθρώπων. Μετείχαν από ελληνικής πλευράς, νομίζω είναι το ακροατήριο, ο κ. Κώστας Καρράς, ο οποίος είναι συντονιστής της ελληνικής ομάδας, ο ομιλών και άλλοι Έλληνες και Τούρκοι ειδικοί στα θέματα.

«Κοινωνία πολιτών», ναι, αλλά πληροφορημένων πολιτών, η οποία συνέταξε ένα κείμενο, είναι δημόσιο, στο οποίο καταγράφονται ορισμένες βασικές αρχές και ορισμένες προτάσεις διαδικαστικές για την επίλυση του θέματος της υφαλοκρηπίδας. Επρόκειτο για πρωτοβουλία ιδιωτών, που δεν είχαν άμεση σχέση ή εξάρτηση από τις κυβερνήσεις των δύο χωρών, τις οποίες αντίστοιχα ενημέρωσαν μόνο όταν ολοκληρώθηκε η κοινή προσπάθεια.

Λοιπόν, η βασική θέση ήταν ότι οι δύο πλευρές πρέπει να καθορίσουν ποια είναι τα ουσιαστικά συμφέροντα των δύο χωρών στην περιοχή, π.χ. η συνεργασία για χάρη του περιβάλλοντος, του θαλασσίου περιβάλλοντος ειδικότερα, είναι ένας από τους στόχους αυτούς, όπως και η διασφάλιση της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας, η προαγωγή του τουρισμού, η διατήρηση συνθηκών ειρηνικής συνεργασίας και ο αποκλεισμός της προσφυγής στη βία.

Υπάρχουν λεπτομέρειες στη διαδικασία που προτάθηκε, οι οποίες καταγράφονται. Κατά την ανάπτυξη του εγχειρήματος αυτού, βασικό μέλημα των πρωταγωνιστών είναι να δίδεται όσο το δυνατόν μεγαλύτερη και ευρύτερη αντικειμενική και σαφής πληροφόρηση στην ευρύτερη κοινή γνώμη.

Δεν ζούμε τον αιώνα της μυστικής διπλωματίας, ζούμε στον αιώνα της υπερπληροφόρησης. Και οι δημοκρατίες μας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον βαθμό της ενημέρωσης και της συνειδητοποίησης από τους πολίτες περί ποίου απλώς προβλήματος πρόκειται. Όλοι έχουμε ζήσει και ζούμε σε μια ταραγμένη περίοδο και νομίζω ότι όλοι μας δυσανασχετούμε για την ατελή πληροφόρηση, την οποία πολλές φορές, δικαίως ή αδικώς, νομίζουμε ότι μας δίδουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η σαφής και νηφάλια πληροφόρηση, η έγκυρη πληροφόρηση αποτελεί βασικό στοιχείο όχι απλώς της δημοκρατίας, αλλά και

μιας αποτελεσματικής διπλωματικής προσέγγισης σε ένα σύνθετο πρόβλημα.

Το πρόβλημα, όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα, προτείνεται να προσεγγισθεί ως εξής. Σε μια πρώτη φάση, οι δυο χώρες να συμφωνήσουν ότι για ένα χρονικό διάστημα, το οποίο θα είναι αυστηρά προκαθορισμένο, έξι μηνών, δώδεκα μηνών, δύο ετών το πολύ, θα γίνει μια διμερής διαπραγμάτευση για την επίλυση όλων των ζητημάτων που αφορούν στην υφαλοκρηπίδα.

Εάν στο τέρμα της περιόδου αυτής υπάρξει κάποιο αποτέλεσμα, έστω και μηδαμινό, αυτά το αποτέλεσμα θα καταγραφεί επίσημα σε μια δεσμευτική συμφωνία. Τα εναπομένοντα ζητήματα θα παραπεμφθούν προς επίλυση στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Οι Τούρκοι συνάδελφοι, έγκριτοι ειδικοί στα θέματα αυτά, πρώην υπουργοί, διπλωμάτες, δημοσιογράφοι, δεν δυσκολεύθηκαν να δεχθούν αυτή τη διαδικασία, την προοπτική μιας τέτοιας διαδικασίας.

Η δεύτερη φάση, το δεύτερο στοιχείο αυτής της διαδικασίας είναι ότι πέραν της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας αυτής καθ' εαυτήν, το Διεθνές Δικαστήριο στο οποίο θα έχουν παραπεμφθεί τα εκκρεμή προβλήματα, τα μη λυθέντα προβλήματα, θα εξετάσει παρεμπιπτόντως – όπως είναι φυσικό και αναγκαίο να κάνει, για λόγους νομικούς – τα θέματα που αφορούν στα χωρικά ύδατα και στην έκταση του εναερίου χώρου.

Έχουμε λοιπόν, για να αναφερθώ σε ένα ελληνικό σλόγκαν, ότι δεν πρόκειται για ένα θέμα, την οριοθέτηση, αλλά πρόκειται για τρία. Την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, η έκταση των χωρικών υδάτων από την οποία και πέραν αυτής εκτείνεται η υφαλοκρηπίδα και ο εναέριος χώρος, ο οποίος συναρτάται σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της θάλασσας με την έκταση των χωρικών υδάτων.

Αυτή η πρόταση κατέληγε στο ότι θέματα ευαίσθητα, όπως το θέμα της αποστρατικοποίησης των νησιών σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάννης και τη Συνθήκη των Παρισίων, θα αφεθεί για επίλυση αργότερα, αφού θα έχουν προηγουμένως λυθεί τα θέματα της υφαλοκρηπίδας μέσω και της διαδικασίας ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Θέλω να καταλήξω, για να μην παίρνω τον χρόνο σας περισσότερο, ότι υπάρχει ένας κόσμος στις δύο χώρες, ο οποίος δεν αδρανεύει, σκέπτεται, προβληματίζεται, εργάζεται και διατυπώνει όσο πιο καλά μπορεί προτάσεις, τις οποίες ακολούθως διαχέει, τις στέλνει στις κυβερνήσεις, τις θέτει υπόψη της κοινής γνώμης.

Δεν μπορεί, το επαναλαμβάνω όσον αφορά την ελληνική πλευρά, να εξακολουθεί να μετεωρίζεται το σύνθημα «ένα είναι το πρόβλημα στο Αιγαίο». Δεν είναι ένα, είναι τρία, συναφή

μεταξύ των και αλληλοεξαρτώμενα, και αυτό προκύπτει από το ότι ο καθορισμός της υφαλοκρηπίδας εξαρτάται από την έκταση των χωρικών υδάτων και περαιτέρω, δεν μπορεί να αγνοηθεί το νομικό επακόλουθο ότι ή έκταση του εθνικού εναέριου χώρου θα πρέπει να ταυτίζεται με την έκταση των χωρικών υδάτων.

Από το 1999 Ελλάδα και Τουρκία, παρά ορισμένες ισχυρές διακυμάνσεις, έχουν οδηγήσει τις σχέσεις τους σε αξιοσημείωτο βαθμό ωρίμανσης, προς την υπέρβαση αναχρονιστικών στερεοτύπων. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι διερευνητικές συνομιλίες μεταξύ επίσημων εκπροσώπων των κυβερνήσεων των δύο χωρών, οι οποίες συνολικά έχουν διαρκέσει μια δεκαετία περίπου, έχουν υπερκαλύψει, έχουν επεκταθεί πολύ πέραν του χώρου που εκάλυψαν οι διαβουλεύσεις των μελών μιας ιδιωτικής ομάδας μελών της κοινωνίας πολιτών. Και ότι το αποτέλεσμα των διακρατικών διευρυνητικών συνομιλιών θα έχει οδηγήσει σε ένα κεκτημένο πορισμάτων λ.χ. σχετικά με την έκταση των χωρικών υδάτων σε 6, 8, 10 ή 12 ν.μ. και σε ό,τι αυτό συνεπάγεται αναφορικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο χωρών, την ελευθερία της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο σύμφωνα με τους κανόνες του Δικαίου της Θάλασσας, και τον εναέριο χώρο. Είναι προφανές ότι πρέπει να ενεργοποιηθούν οι διερευνητικές συνομιλίες και να ολοκληρωθεί το έργο της επίσημης διακρατικής διπλωματίας, που θα διασπά τα αδιέξοδα των περιττών εντάσεων, των ανεδαφικών και αναχρονιστικών διακηρύξεων περί casus belli και ό,τι άλλο ανασταλτικό στοιχείο επιδρά στην ομαλή εξέλιξη των ελληνο-τουρκικών σχέσεων μέσα στην ευρύτερη ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Σας ευχαριστώ.